

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE DEMOKRASİNİN SERÜVENİ ÜNİTESİNDE GEÇEN KAVRAMLARIN KAZANDIRILMASI ÜZERİNE BİR UYGULAMA

(An Application on The Attainment of Concepts in The Chapter of
The Democracy Experience in The Social Studies Lesson)

Öğr. Gör. Gül TUNCEL

*Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sosyal
Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı, Kadıköy /İSTANBUL*

Öğretmen Özge AYVA

İELEV Özel 125. Yıl İlköğretim Okulu -İSTANBUL

ÖZET

Kavram öğrenme, yüksek bilişsel düzeyde bilgilerin karşılaştırılarak genelleme yapılmasını gerektiren bir durumdur. Öğrencilerin genelleme yapabilmesi için nesne ve olayların ortak yönlerini soyutlayarak algılamaları ve farklı yönlerini ayırt etmeleri gerekmektedir. Kavram öğrenme özellikle ilköğretim kademelerinde gerçekleşen, yaşam boyu kullanılan ve yeni öğrenmelere temel oluşturan bir süreçtir. Öğrencilerin belli bir konuyu öğrenmesi de ancak o konuyu tanımlayan ve yapılandıran kavramlar ışığında düşünmeyi öğrenmesi ile gerçekleşmektedir.

Bu bağlamda araştırmanın problemi 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Demokrasinin Serüveni” ünitesinde geçen kavramların öğrencilere kazandırılma yolları ve düzeylerini tespit etmektir.

Araştırmanın yöntemi durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Bu araştırmada öğrencilere 2N formu, çalışma kâğıdı, karikatür çizimleri ve görüşme formu uygulanmıştır. Elde edilen veriler nicel veri analizlerinden t testi analizi, nitel veri analizlerinden betimsel analiz ve doküman analizi aracılığıyla çözümlenmiştir.

Sonuç olarak öğrencilere kavram kazandırma amacıyla kullanılan yöntemlerin olumlu yönde anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: *Sosyal bilgiler öğretimi, kavram öğretimi, karikatürlerle öğretim.*

**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE DEMOKRASİNİN SERÜVENİ ÜNİTESİNDE GEÇEN
KAVRAMLARIN KAZANDIRILMASI ÜZERİNE BİR UYGULAMA**

ABSTRACT

The concept learning is a situation that requires to generalization of the information at high cognitive level. In order for the students to generalize, they need to perceive the common sides of objects and situations by isolating and discern the different sides. The concept learning is especially a process which is realize particularly in the primary school levels, being used life long and forming a basis for new learnings. The learning of a certain subject comes true only if by learning how to think enlightened by concepts that define and structure that topic.

In this context, the problem of the research is to determine the ways and levels of making the students attain the concepts mentioned in the chapter of “The Democracy Experience” of 6th class Social Studies lecture.

The method of the research was designed as a case study. In this research the 2W form, worksheet, cartoon drawings and interview form were applied to the students. The gained data was resolved by t test analysis among quantitative data analysis, descriptive and document analysis among qualitative data analysis.

As a conclusion, it has been seen that the methods that are used with the objective created a significant difference to make the students attain the concepts.

***Key words:** Social studies teaching, concept teaching, teaching with caricatures.*

1. GİRİŞ

Bilginin yapı taşları, düşüncenin birimleri olan kavramları, çocuklar, küçük yaştan itibaren öğrenirler ve kavramları sınıflandırır, aralarındaki ilişkileri kurar ve böylece karşılaştıkları bilgilere anlam kazandırır (Koray ve Bal, 2002: 83; Öztuna, 2002: 17, 18). İlköğretim çağındaki öğrencilerin bilgiyi zihinlerinde yapılandırmalarına ve karşılaştıkları yeni bilgileri anlamlı hale getirerek öğrenmelerine yardımcı olan kavramlar, aynı zamanda onların fiziksel ve sosyal dünyayı anlamalarına da katkıda bulunmaktadır (Alkış, 2005: 84).

Genel anlamda kavram, insan zihninde anlam kazanan farklı nesne ve olguların ortak özelliklerini sınıflandıran, aralarındaki ilişkiyi

anlatan soyut semboller/bilgi yapısıdır (Ülgen, 2001: 100; Pesen, 2008: 158; Martorella vd, 1972). Çocuk dünyaya geldiğinde başlayan ve gittikçe daha karmaşık öğrenmelere geçen kavram öğrenme ise öğretimin ilk ve en önemli basamaklarından biridir. Zira öğrencinin nasıl öğrendiği, bilgileri nasıl oluşturduğu, bilgide gerçekleşen doğru ve yanlış yapılanmaları içinde barındıran kavram öğretimi, anlamlı öğrenmenin gerçekleşebilmesi için ilk adım olarak nitelendirilmektedir. Öğrencilerin günlük yaşantıları ile edindikleri ilk kavramların, bilimsel bilgilerle örtüşecek biçimde eksiklik ve yanlışların giderilebilmesi için bilinçli ve sistemli bir öğretim sürecinden geçmeleri gerekmektedir. Aksi takdirde öğrencinin özel yaşantılarına dayanarak kendi dünyası ile ilgili genel fikirleri oluşturmasını sağlayan coğrafi, sosyolojik, ekonomik, politik ve tarihsel temel kavramlar olmadan kendisi ve yaşadığı dünya ile ilgili bilgileri anlaması büyük ölçüde sınırlandırılmış olacaktır (Alkış ve Güleç, 2006: 114; Dönmez, Alaz ve Aydoğan, 2008: 177; Spitzer, 1975; Naylor, 1987).

Yapılandırmacı öğrenme kuramının esasını Piaget'nin zihinsel gelişim kuramının anahtar kavramı olan “şema” kavramı oluşturmaktadır. Şema, bireyin çevresi ile etkileşimi süresince geliştirdiği düşünce kalıpları olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle herhangi bir konuda anlamlı öğrenmenin gerçekleşmesi için öğrencilerin o konuyla ilgili ön bilgileri tespit edilmeli, öğrencilerin geçmiş yaşantı ve tecrübelerinden getirdikleri bilgi, tutum, beceri ve deneyimlerini yeni kavramlar ile ilişkilendirmeleri sağlanmalıdır. Öğrenciler anlamlı öğrenme sayesinde kavramları doğru anlayarak kavram yanlışlarına düşmemektedirler (Akgün ve Aydın, 2009: 191; Geban ve Uzuntiryaki, 1998; Koray, Özdemir ve Tatar, 2005: 25).

Kavram öğrenme özellikle ilköğretim kademelerinde gerçekleşen, yaşam boyu kullanılan ve yeni öğrenmelere temel oluşturan bir süreçtir. Öğrencilerin belli bir konuyu öğrenmesi de ancak o konuyu tanımlayan ve yapılandıran kavramlar ışığında düşünmeyi öğrenmesi ile gerçekleşmektedir (Özden, 1977: 89; Çaycı, Demir, Başaran ve Demir, 2007: 624). Bu bağlamda araştırmanın problemi 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Demokrasinin Serüveni” ünitesinde geçen kavramların öğrencilere kazandırma yollarını ve düzeylerini tespit etmektir.

2. YÖNTEM

2. 1. Araştırma modeli

Araştırma yöntemi nitel araştırma modellerinden durum çalışması olarak planlanmıştır. Yin'e göre durum çalışması, güncel bir konuyu kendi yaşam çerçevesi içinde ele alan, olgu ve içinde bulunduğu içerik arasında kesin bir çizginin olmadığı ve birden fazla kanıt ya da veri kaynağının var olduğu durumlarda kullanılan deneysel bir araştırma yöntemidir (Akt: Yıldırım & Şimşek, 2004: 201).

2. 2. Çalışma grubu

Araştırma durum çalışması olarak tasarlandığından tek bir grup üzerinde derinlemesine araştırma yapılmıştır. Bu çalışma grubu 2009-2010 eğitim öğretim yılında İstanbul İELEV Özel 125. Yıl İlköğretim Okulu 6. sınıfına devam eden 23 öğrenciden oluşmaktadır.

2. 3. Verilerin toplanması

Araştırmanın verileri 2N formları, çalışma yaprakları, öğrenci çizimleri/karikatürleri ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır.

“Ne Biliyordum?” ve “Ne Öğrendim?” bölümlerinden oluşan 2N formu aracılığıyla ünitenin başında öğrencilerin öğretilen kavramlarla ilgili ön bilgileri tespit edilmiş ve ünitenin sonunda ön bilgilerin üstüne yapılandırdıkları yeni bilgiler belirlenmiştir.

Öğrencilerin kavramlarla ilgili öğrenme eksikliklerini belirlemek ve kavram yanlışlıklarını tespit etmek amacıyla çalışma yaprakları (Akgün ve Aydın, 2009: 191) kullanılmıştır.

Öğrencilerin öğretilen kavramları hangi yönleriyle algıladıkları ve kavramla ilgili zihinlerinde yapılandırdıkları sembolik görünüşleri saptamak için öğrenci çizimleri/karikatürlerinden faydalanılmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla öğrencilerin öğretim süreci boyunca kullanılan öğrenme yollarından hangilerine yönelik olumlu tutum geliştirdiği tespit edilmiştir.

2. 4. Verilerin analizi

Araştırmada elde edilen veriler şöyle analiz edilmiştir.

2N formları 100 üzerinden puanlandırılmış ve “Ne Biliyordum?” ve “Ne Öğrendim?” bölümleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla t testi ile analiz edilmiştir.

Öğrenci çizimleri/karikatürleri doküman analizi ile çözümlenerek öğrencilerin öğrenme eksiklikleri ve kavram yanlışları olup olmadığına bakılmıştır.

Çalışma yaprakları içerdiği sorular açısından temalar halinde düzenlenerek betimsel analize tabi tutulmuştur.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu belirli kategoriler etrafında organize edilerek içerik analizi ile çözümlenmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Araştırmada elde edilen bulgular 2N formlarından elde edilen bulgular, öğrenci çizimleri/karikatürlerinden elde edilen bulgular, çalışma yapraklarından elde edilen bulgular, yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen bulgular olarak sınıflandırılmıştır.

3. 1. 2N formlarından elde edilen bulgular

Öğrencilerin 2N formları 100 puan üzerinden değerlendirilerek t testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

<i>Tablo 1. t testi analizinden elde edilen bulgular</i>				
	t	df	p	x
Öntest	6,832	21	,000	24,7727
Sontest	22,936	21	,000	85,9091

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi öğrencilerin “Ne Biliyordum?” bölümünden aldıkları puanlarla “Ne Öğrendim?” bölümünden aldıkları puanlar arasında $p < 0,000$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Tespit edilen anlamlı farklılığın öğrencilerin “Ne Öğrendim?” bölümünden aldıkları puanlar lehine olduğu görülmüştür. Bu da göstermektedir ki süreç boyunca yapılan kavram öğretimi ile ilgili etkinlikler amacına ulaşmış, öğretilmek istenilen kavramlar büyük ölçüde öğrencilere kazandırılmıştır.

3. 2. Öğrenci çizimleri/karikatürlerinden elde edilen bulgular

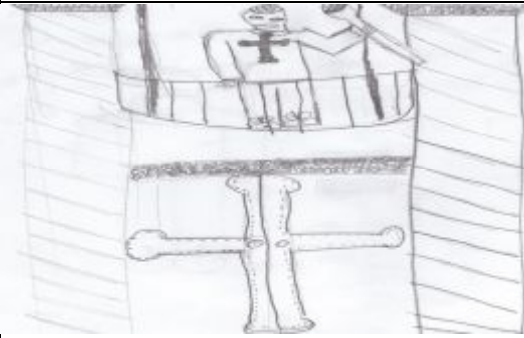

**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE DEMOKRASİNİN SERÜVENİ ÜNİTESİNDE GEÇEN
KAVRAMLARIN KAZANDIRILMASI ÜZERİNE BİR UYGULAMA**

Öğrencilerin her kavram için yapmış oldukları çizimler/karikatürler çözümlenerek aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 2. Monarşi kavramı ile ilgili öğrenci çizimleri		
MONARŞİ KAVRAMI	Zihindeki yapılanma	F
	Kral figürü	17
	Sefahat figürü	3
	Mutlak güç figürü	2

Yukarıdaki tabloda öğrencilerin “monarşi” kavramı ile ilgili çizimlerinden örnekler sunulmuş ve bu kavram ile ilgili olarak zihinlerinde yapılandıkları semboller incelenmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu monarşi deyince zihinlerinde kral figürünü canlandırmaktadır. Öğrencilerin 3’ü sefa içinde yaşayan kişi figürünü, 2’si de mutlak güce sahip olan, astığı astık kestiği kestik yönetici figürünü zihinlerinde yapılandırmaktadır. Ders kitaplarında monarşi kavramı genellikle kral, imparator, sultan gibi liderlerin yönettiği ülkelerin yönetim biçimi olarak

verildiği için öğrencilerin bu kavramı doğru olarak öğrenmiş oldukları düşünülmektedir.

Tablo 3. Teokrasi kavramı ile ilgili öğrenci çizimleri		
TEOKRASİ KAVRAMI	Zihindeki yapılanma	
	Hıristiyanlık figürü	0
	İslamiyet figürü	
	Dinsel sömürü figürü	

Yukarıdaki tabloda öğrencilerin “teokrasi” kavramı ile ilgili çizimlerinden örnekler sunulmuş ve öğrencilerin çoğunluğunun bu

**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE DEMOKRASİNİN SERÜVENİ ÜNİTESİNDE GEÇEN
KAVRAMLARIN KAZANDIRILMASI ÜZERİNE BİR UYGULAMA**

kavram ile ilgili olarak zihinlerinde yapılandıkları sembollerin Hıristiyanlık ya da İslamiyet dinlerine ait çeşitli figürler olduğu gözlenmiştir. Bu durumda öğrencilerin bu kavramla ilgili olarak doğru bir anlama gerçekleştirmiş oldukları söylenebilir. Dört öğrenci ise dini figürlerle birlikte dinsel sömürü ve baskı figürlerini de çizimlerinde ortaya koymuş ve bu kavramla ilgili kapsamlı bir anlayış gerçekleştirmişlerdir.

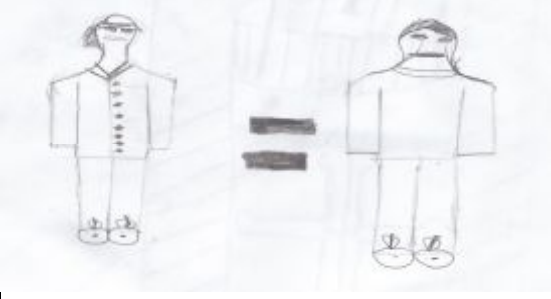
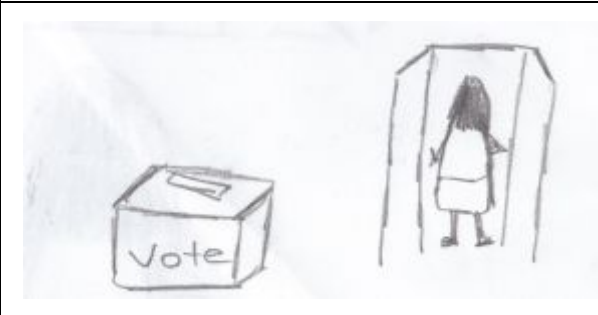
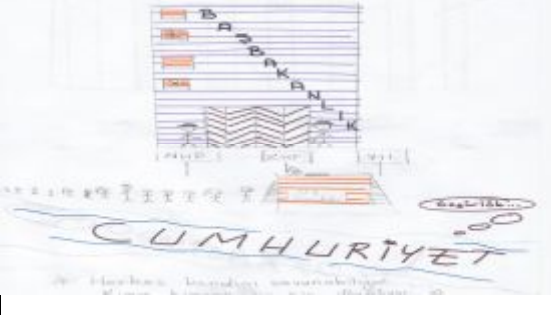

Tablo 4. Oligarşi kavramı ile ilgili öğrenci çizimleri		
OLİGARŞİ KAVRAMI	Zihindeki yapılanma	F
	Yönetici grup figürü	18
	Baskı figürü	1

	Soylular figürü	4
---	-----------------	---

Yukarıdaki tabloda öğrencilerin “oligarşi” kavramı ile ilgili çizimlerinden örnekler sunulmuş ve bu kavramın temel esasları ile ilgili olan bilgileri zihinlerinde yapılandıkları görülmüştür. Öğrencilerin çoğu “oligarşi” kavramı ile ilgili olarak belirli bir grubun yönetimde tek güç olması anlayışını kavramışlardır. Zihinlerinde baskı ve soylular figürünü ön planda tutan öğrenciler de aynı zamanda belirli bir grubun yöneticiliğinin bu kavramın temelini teşkil ettiğinin farkında bulunmaktadırlar.

<i>Tablo 5. Demokrasi kavramı ile ilgili öğrenci çizimleri</i>		
DEMOKRASİ KAVRAMI	Zihindeki yapılanma	F
	Seçim figürü	20

**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE DEMOKRASİNİN SERÜVENİ ÜNİTESİNDE GEÇEN
KAVRAMLARIN KAZANDIRILMASI ÜZERİNE BİR UYGULAMA**

	Eşitlik figürü	15
	Gizli oy figürü	16
	Özgürlük figürü	18
	Çok partililik figürü	16

Yukarıdaki tabloda öğrencilerin “demokrasi” kavramı ile ilgili zihinlerinde yapılandıkları sembollerin çizimlerinden örnekler verilmiştir. Öğrenciler demokrasi kavramı ile ilgili birden fazla sembol çizmiş ve öğrencilerin çoğunluğunun demokrasi kavramının temel esasları ile ilgili bilgileri kavramış olduğu görülmüştür. Demokrasi kavramının öğrenciler tarafından diğer kavramlara göre daha ayrıntılı olarak yapılandırıldığı fark edilmiştir. Bunun nedeni olarak ta öğrencilerin bu kavramın temel esasları ile ilgili ön bilgi ve yaşantılarının daha fazla olması gösterilebilir.

Tablo 6. Meşrutiyet kavramı ile ilgili öğrenci çizimleri		
MEŞRUTİYET KAVRAMI	Zihindeki yapılanma	F
	Kral ve meclisi figürü	22

Yukarıda öğrencilerin “meşrutiyet” kavramı ile ilgili çizimlerinden örnek verilmiştir. Öğrencilerin hemen hepsi meşrutiyet kavramını kral ve onun meclisi olarak zihinlerinde yapılandırmıştır.

**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE DEMOKRASİNİN SERÜVENİ ÜNİTESİNDE GEÇEN
KAVRAMLARIN KAZANDIRILMASI ÜZERİNE BİR UYGULAMA**

Tablo 7. İhtilal kavramı ile ilgili öğrenci çizimleri

İHTİLAL KAVRAMI	Zihindeki yapılanma	
	Fransız İhtilâli figürü	5
	Bastil Hapishanesi figürü	

Yukarıdaki tabloda öğrencilerin ihtilâl kavramı ile Fransız İhtilâli ve buna bağlı olarak Bastil Hapishanesi olaylarını özdeşleştirdikleri görülmektedir.

3. 3. Çalışma yapraklarından elde edilen bulgular

Öğrencilerin çalışma yaprakları öğretilen kavramlar açısından analiz edilmiş ve anlama derecelerine göre sınıflandırılarak aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 8. Çalışma yapıklarından elde edilen bulgular

Kavramlar	Öğrenci tanımları	Anlama düzeyi	F
Demokrasi	Herkesin eşit oy hakkına sahip olduğu yönetim biçimi	DA	1
	Halk egemenliği	DA	1
	Halk yönetimi	SA	1
	Herkesin kendi kendini yönetmesi	SA	1
	Kendi yöneticini kendin seç	DA	2
	İnsan hakları gereklerinin tamamının uygulanması	DA	2
	Yöneticilerin seçimle iş başına geldiği adil bir yönetim biçimi	DA	15
Demokratik toplum	Birbirlerinin hak ve özgürlüklerini bilen, parayla satın almayan toplum	SA	1
	Hoşgörülü, sevgi ve saygı dolu toplum	SA	1
	Halk egemenliği üzerine kurulmuş toplum	DA	7
	Bütün insanların eşit olduğu toplum	DA	1
	Herkesin eşit oy hakkına sahip olduğu toplum	DA	1
	Yöneticilerini seçimle iş başına getiren toplum	DA	11
	Özgürlükle yönetilen toplum	DA	1
Hak	İnsanların sahip oldukları, devlet tarafından güvence altına alınan istekler	DA	3
	Bireyin sahip olduğu sorumluluklar karşısında aldığı özgürlükler	DA	16
	Dünyaya gelen herkesin sahip olduğu, koşulsuz, şartsız şeyler	DA	1
	Bir şeyi yapabilme özgürlüğü	SA	1
	İnsanları koruyan yazılı ve sözlü kurallar	SA	1
	Bir işi yapma özgürlüğü	SA	1
İnsan hakları	Demokratik bir devlette yaşayan bireylerin sahip olması gereken hak ve özgürlükler	SA	3
	Dünyadaki herkesin doğduğu andan itibaren sahip olduğu sonra da yasalarla garantilen haklar	DA	20
Azınlık hakları	Herhangi bir toplumda diğer insanlardan farklı olan kişilerin onlarla	DA	1

**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE DEMOKRASİNİN SERÜVENİ ÜNİTESİNDE GEÇEN
KAVRAMLARIN KAZANDIRILMASI ÜZERİNE BİR UYGULAMA**

	eşit haklara sahip olması		
	Bir topluluk toplum içinde sayıca az olabilir ama sayıca çok olanlarla aynı haklara sahip olabilir	DA	3
	Etnik yapıya bakılmaksızın herkesin eşit olarak sahip olduğu haklar	DA	2
	Bir ülkede farklı milletten olan insanların ezilmemesi için sahip olduğu haklar	DA	17
Çoğunluk yönetimi	Çoğunluğun istediğinin seçimle iş başına gelmesi	DA	10
	Çok partili sistemde en çok oyu alanlarca ülkenin yönetilmesi	DA	10
	Yöneticilerin çoğunluğun isteğine göre belirlenmesi	DA	3
Özgürlük	İnsanların başkalarının haklarına saygı gösterdiği sürece istediklerini yapabilesidir	DA	20
	Herkesin serbest olması	SA	1
	Herkesin bağımsız olması ve düşüncelerini özgürce ifade etmesi	DA	1
	İnsanların hakları doğrultusunda yapabilecekleri	DA	1
Fırsat eşitliği	Herkesin aynı imkanlara sahip olup, aynı fırsatlardan yararlanması	DA	7
	İnsanların eşit fırsatlara sahip olması	DA	7
	Eğitim ve sağlık gibi konularda herkesin aynı haklara sahip olması	DA	9
DA: Doğru Anlama, SA: Sınırlı Alma, YA: Yanlış Anlama.			

Yukarıdaki tabloda çalışma yapraklarında verilen kavramlarla ilgili öğrenci tanımları sınıflandırılmıştır. Görüldüğü gibi öğrencilerin çoğunluğu öğretilmek istenilen kavramlarla ilgili doğru anlamayı kazanmıştır. Bazı kavramları belirli yönleriyle dile getiren öğrenciler ise sınırlı anlamayı gerçekleştirmiş olarak düşünülmüştür. Ancak öğrencilerin çizimleri/karikatürleri analiz edildiğinde bazı öğrencilerin sözlü olarak ifade edemeseler de zihinlerinde bu kavramı sembolik olarak yapılandırdığı tespit edilmiştir. Bunun sebebi olarak da öğrencilerin kendilerini sözlü ifade etmelerini destekleyen bir sınav sisteminden ziyade çoktan seçmeli test sisteminin bir parçası olarak öğrenim hayatlarını sürdürme çabası içinde olmaları gösterilebilir.

3. 4. Yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen bulgular

Öğrencilerin “Demokrasinin Serüveni” ünitesinde geçen kavramların öğretilmesi amacıyla kullanılan yollara yönelik tutum ve yaklaşımlarını belirlemek için onlarla yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Görüşmede yöneltilen sorular doğrultusunda temalar oluşturularak yapılan betimsel analiz aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 9. Yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen bulgular	
Temalar	Öğrencilerin Ortak İfadeleri
Dramanın faydaları	...en etkili öğretim yolu bence drama,çünkü öğrendiklerim aklımda daha iyi kalıyor...dramayla bütün yönetim biçimlerini yaşamış gibi oldum..farkında olmadan öğreniyoruz... canlandırma yapınca aklımda daha iyi kalıyor...dramalardaki yöneten kişi sayısına, yönetenin iş başına nasıl geldiğine bakarak yönetim şekillerini anladım..dramada canlandırıdığım yöneten ya da yönetilenlerin ne hissettiklerini daha iyi anladım...
Karikatür/çizim yapmanın katkıları	Öğrendiklerimi gözümde canlandırıdım..konuyla ilgili test çözerken durup düşündüğüm anlar oldu, o zaman karikatürler aklıma geldi ve bu sayede kafam daha netleşti, mola vermiş gibi kendimi iyi hissettim...karikatürler komik olduğu için akılda kalıcı..bence tüm ünitelerde karikatür yapmalıyız, çünkü bazı arkadaşlarımızın karikatürleri çok komik oluyor..konuyu görsel daha iyi kavriyorum...
Çalışma yapraklarının yararları	...zihnimizde canlandırdıklarımızı sözel olarak ifade etme fırsatı sağlıyor.. ifade etme yeteneğimizi geliştiriyor...drama ve çizimlerden sonra çalışma yaprakları öğrendiklerimizi pekiştirmemize yarıyor...öğrendiklerimizi gözden geçirmemizi sağlıyor...
Ben olsaydım...	...bütün derslerde drama yapardım, drama sayesinde her şeyi yaşıyorum ve ben yaşadıklarımı unutmuyorum...eğlenceli yöntemler kullanırdım, işte asıl yol bu...karikatür yöntemini kullanırdım, çünkü bazı öğrenciler dersi dinliyormuş gibi görünebilirler..anlatınca öğrenciler sıkılabilir ama görsellerle sürekli akılları bende olur...

*SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE DEMOKRASİNİN SERÜVENİ ÜNİTESİNDE GEÇEN
KAVRAMLARIN KAZANDIRILMASI ÜZERİNE BİR UYGULAMA*

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi öğrenciler kavram öğretiminde kullanılan drama, karikatür/çizim yapma ve çalışma yapraklarının kullanımından memnun kalmışlardır. Daha önceki bulgularda da söz konusu olduğu gibi kavram öğretiminde kullanılan yollar öğrencilerin kavramları anlamlı öğrenmesinde faydalı olmuştur ve öğrencilerin konuya ve derse karşı olumlu tutum geliştirmelerine yol açmıştır.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Sonuç olarak araştırmanın bulguları “Demokrasinin Serüveni” ünitesinde geçen kavramların öğretilmesinde kullanılan yolların etkili olduğunu ve öğrencilerin kavramları anlama düzeylerinin de yüksek olduğunu göstermektedir.

Buna paralel olarak Şeker (2010) “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Öğrenme Stillerine Uygun Etkinliklerin Kullanılmasının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyi ve Kavram Yanılgılarının Giderilmesi Üzerindeki Etkililiğinin Araştırılması” adlı çalışmasında öğrenme stillerine göre yapılan etkinliklerin öğrencilerin kavram öğrenmelerinde yararlı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yine Göncüoğlu (2010) “6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Demokrasinin Serüveni Ünitesinin Öğretiminde Drama ve İşbirlikli Öğretim Yöntemlerinin Öğrenci Tutum ve Başarısına Etkisi” isimli araştırmasında dramının ve işbirlikli öğretim yönteminin konuların öğretiminde öğrenci başarısını arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Bir başka çalışmada Gençmehmetoğlu (2009), İnkılap Tarihi dersiyle ilgili seçilen dört kavramı anlatan karikatür çalışmasının sonucunda öğrencilerin bir resme bakarak onu anlamlandırma gücünün daha fazla olduğunu ortaya çıkarmıştır. Diğer bir çalışmada Ekim (2007) kavramsal karikatürlerin fen öğretiminde kavram yanılgılarını gidermede etkili olduğu tespit edilmiştir.

Görüldüğü gibi yapılan diğer araştırmalarda bu çalışmadaki bulguları destekler nitelikte bulunmaktadır. Elde edilen sonucun doğrultusunda aşağıdaki öneriler yapılabilir.

- Sosyal Bilgiler öğretiminde özellikle kavram öğretimi gibi soyut konularda öğrencilerin görsel hafızasını harekete geçirecek karikatür/çizim gibi öğrenme yollarına daha fazla yer verilmelidir.

- Öğrencilerin öğrendiklerini somutlaştırabilmesi için drama gibi etkinliklerle onların kinestetik(motor) becerileri geliştirilmelidir.
- Bir üniteye birden fazla öğrenme-öğretme yöntemi kullanılarak, farklı zeka ve beceri düzeyindeki öğrencilerin derse aktif katılımıyla anlamlı öğrenmeleri sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akgün, A. ve Aydın, M. 2009. Erime ve Çözünme Konusundaki Kavram Yanılgılarının ve Bilgi Eksikliklerinin Giderilmesinde Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımına Dayalı Grup Çalışmalarının Kullanılması. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. C: 8. S. 27. Kış 2009. (190-201).
- Alkış, S. 2005. İlköğretim Birinci Kademe Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Coğrafya Konularıyla İlgili Kavramların Belirlenmesi (2004 Programına Göre). Marmara Coğrafya Dergisi. Sayı: 11. Ocak-2005, İstanbul.
- Alkış, S. ve Güleç, S. 2006. İlköğretim Öğrencilerinin Bulut Kavramını Algılamaları Üzerine Bir Araştırma. Marmara Coğrafya Dergisi. Sayı: 13. Ocak 2006. İstanbul.
- Çaycı, B. Demir, M. K. Başaran, M. ve Demir, M. 2007. Sosyal Bilgiler Dersinde İşbirliğine Dayalı Öğrenme İle Kavram Öğretimi. Kastamonu Eğitim Dergisi. Cilt: 15. No: 2. 619-630.
- Dönmez, İ. Y. Alaz, A. ve Aydoğan, A. 2008. 9.Sınıf Öğrencilerinin “Akarsular” Konusundaki Temel Kavramları Öğrenme Düzeylerinin Tespiti. Kastamonu Eğitim Dergisi. Cilt: 16. No: 1.
- Ekim, F. K. 2007. İlköğretim Fen Öğretiminde Kavramsal Karikatürlerin Öğrencilerin Kavram Yanılgılarını Gidermedeki Etkisi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim dalı Eğitim Programları (Program Geliştirme) Programı. Ankara.
- Geban, Ö. ve Uzuntiryaki, E. 1998. Kavram Haritalama ve Benzeşme Yöntemi ile Mol Kavramı Öğretimi. III. Ulusal Fen Bilimleri

*SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE DEMOKRASİNİN SERÜVENİ ÜNİTESİNDE GEÇEN
KAVRAMLARIN KAZANDIRILMASI ÜZERİNE BİR UYGULAMA*

Sempozyumu 23-25 Eylül 1998. KTÜ. Milli Eğitim Basımevi. Ankara.

- Gençmehmetoğlu, R. 2009. VIII. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Yer Alan Olgu, Kavram ve Genellemelerin Öğretimi ve Önemi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı. Erzurum.
- Göncüoğlu, 2010. 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Demokrasinin Serüveni Ünitesinin Öğretiminde Drama ve İşbirlikli Öğretim Yöntemlerinin Öğrenci Tutum ve Başarısına Etkisi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İlköğretim Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı. Niğde.
- Koray, Ö. C, ve Bal, Ş. 2002, Fen Öğretiminde Kavram Yanılgıları ve Kavramsal Değişim Stratejisi. Kastamonu Eğitim Dergisi. Cilt: 10. No: 1. 83-90.
- Koray, Ö. Özdemir, M. ve Tatar, N. 2005. İlköğretim Öğrencilerinin “Birimler” Hakkında Sahip Oldukları Kavram Yanılgıları: Kütle ve Ağırlık Örneği. İlköğretim Online. 4(2), 24-31.
- Martorella, P. H., Sessen, R. S., Kean, J. H. ve Voelker, A. M. 1972. Concept Learning, Design For Instruction. London: Intext Educational Publishers.
- Naylor, D. T. ve Diem, R. A. 1987. Elementary and Middle School Social Studies. Random House: New York-USA.
- Özden, Y. 1997. Öğrenme ve Öğretme. Ankara: Pegem A.
- Öztuna, A. 2002. Kavram Haritalarının Grup Döngüsünde Yapılandırılmasının Başarıya ve Kavram Gelişimine Etkisi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul.
- Pesen, C. 2008. Kesirlerin Sayı Doğrusu Üzerindeki Gösteriminde Öğrencilerin Öğrenme Güçlükleri ve Kavram Yanılgıları. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt: 9. Sayı: 15. Bahar 2008. 157-168.
- Spitzer, D. W. 1975. What's Concept. Educational Psychology. 36-39.

- Şeker, M. 2010. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Öğrenme Stillere Uygun Etkinliklerin Kullanılmasının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyi ve Kavram Yanılgılarının Giderilmesi Üzerindeki Etkililiğinin Araştırılması. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul.
- Ülgen, G. 2001. Kavram Geliştirme. Ankara: Pegem A.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. 2004. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.